

ROBERT LOUIS STEVENSON

Comoara din insulă

Traducere de Monica Manolachi

Prefață de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX 2000

CUPRINS

Robert Louis Stevenson – aventura biobibliografică 7

PRIMA PARTE – BĂTRÂNUL PIRAT

Capitolul 1 – Bătrânul lup de mare la Amiral Benbow..... 19

Capitolul 2 – Câine Negru apare și dispare 26

Capitolul 3 – Semnul Negru..... 33

Capitolul 4 – Lada căpitanului 39

Capitolul 5 – Sfârșitul orbului..... 45

Capitolul 6 – Hârțiile căpitanului 51

PARTEA A DOUA – BUCĂȚARUL VASULUI

Capitolul 7 – Plec la Bristol 61

Capitolul 8 – Firma La Ochean..... 67

Capitolul 9 – Pulbere și arme 73

Capitolul 10 – Călătoria 79

Capitolul 11 – Ce-am auzit din butoiul cu mere 85

Capitolul 12 – Sfat de război..... 91

PARTEA A TREIA – AVENTURA MEA PE INSULĂ

Capitolul 13 – Cum a început aventura mea pe insulă 99

Capitolul 14 – Prima lovitură 105

Capitolul 15 – Omul de pe insulă 111

PARTEA A PATRA – ÎNTĂRITURA

Capitolul 16 – Doctorul povestește cum a fost abandonat vasul. 121

Capitolul 17 – Doctorul povestește mai departe ultima tură
cu barca..... 126

Capitolul 18 – Doctorul povestește și sfârșitul primei zile de luptă	131
Capitolul 19 – Jim Hawkins reia povestirea despre garnizoana din întăritură.....	136
Capitolul 20 – Solia lui Silver	142
Capitolul 21 – Atacul	148

PARTEA A CINCEA – AVENTURA MEA PE MARE

Capitolul 22 – Cum a început aventura mea pe mare	157
Capitolul 23 – Refluxul	163
Capitolul 24 – Călătoria cu luntrea.....	168
Capitolul 25 – Am coborât stindardul piraților	174
Capitolul 26 – Israel Hands	180
Capitolul 27 – „Condores!“	189

PARTEA A ȘASEA – CĂPITANUL SILVER

Capitolul 28 – În tabăra dușmanilor	197
Capitolul 29 – Încă un Semn Negru	205
Capitolul 30 – Pe cuvânt de onoare.....	212
Capitolul 31 – Goana după comoară și indicațiile lui Flint ..	219
Capitolul 32 – Goana după comoară și glasul dintre copaci.	226
Capitolul 33 – Prăbușirea unei căpetenii.....	232
Capitolul 34 – ...și cel din urmă	239

ROBERT LOUIS STEVENSON – AVENTURA BIOBIBLIOGRAFICĂ

Robert Louis Stevenson, ai cărui părinți și străbuni pe linie bărbătească au fost, timp de trei generații, ingineri-constructori de faruri, s-a născut la 30 noiembrie 1850 în orașul Edinburgh. „Eram copil unic și, poate tocmai de aceea, deopotrivă inteligent și bolnăvicios“. Imaginația bogată a copilului se mișcă pe culori întunecate, hrănită de clima aspră a Scoției, de coșmarul nopților de suferință fizică și de lecturile unei doici puritane. Plină de temeri religioase, ea îi citește pagini care îl fac să se înfioare la gândul păcatului inevitabil; serile, băiatul stă treaz ascultând geamătul vântului și crede că zărește diavoli printre draperiile patului. Aici sunt, poate, germenii interesului său de mai târziu pentru polaritatea bine-rău și pentru situațiile macabre. Adult, va scrie în notele autobiografice că poveștile citite atunci „erau curată otravă“... Căci copiii „trebuie să trăiască pe lângă ape însoțite și fără adâncime, culegând crinii optimismului“.

Conform tradițiilor familiei, Robert Louis urmează școala de ingineri; abandonează însă curând această muncă aridă, în care slaba sa rezistență fizică pare a fi o piedică, și începe studii juridice. Învățământul universitar nu îl atrage nici de data aceasta. Îl seduce, în schimb, viața boemei. Se îmbracă neglijent, cu o cămașă neagră și o haină de catifea ostentativ jerpelită; poartă pantaloni de doc și părul lung și cutreieră prin localuri rău famate. Trăiește acum etapa răzvrătirii tinerești și încearcă să se emancipeze de mediul înțepenit în convenții rigide. Dar schimbarea manifestă a concepțiilor tânărului Robert Louis îl supără pe tatăl

acestui. Pentru a-l împăca, fiul își dă osteneala și termină facultatea de drept, apoi, în 1875, se înscrie, pentru foarte scurt timp, chiar în barou. O face formal, spre a-și mulțumi părinții; în realitate nu profesează.

Stevenson începuse să simtă chemarea scrisului. O cunoscuse încă din adolescență, când publicase, în 1866, o voluminoasă povestire istorică, lipsită însă de merite. Familia se simțise dezonorată de tipărirea povestirii și tatăl s-a grăbit să o scoată din circulație, cumpărând toate exemplarele nevândute. Dar pe Stevenson îl urmărea nevoia de a-și însuși arta scrisului. „În toată copilăria și tinerețea... am fost întotdeauna preocupat de propriul meu țel, care era acela de a învăța să scriu.“

În 1873 Robert Louis o cunoaște pe Fanny Sitwell, pentru care nutrește o pasiune ce avea să se transforme cu timpul în prietenie, și pe Sidney Colvin, viitorul soț al acesteia, care urma să fie principalul editor și corespondent al lui Stevenson. Ei sunt primii care prețuiesc talentul și îl îndeamnă să scrie. În 1873, Stevenson publică într-o revistă primul său eseu, *Drumuri*. Îi urmează alte eseuri și articole de critică literară, apărute în diverse reviste din Londra și Edinburgh. Se împrietenește cu poetul și publicistul W. E. Henley, din figura căruia se inspiră când îl creează pe Long John Silver (*Comoara din insulă*); și, în colaborare cu el, scrie patru piese de teatru, un gen pe care îl va abandona fără a fi izbutit să dea lucrări demne de menționat.

Pentru a-și îngriji plămâni bolnavi, Robert Louis face repetate călătorii în Franța, a cărei climă îi era mai prielnică. Frecventează Cartierul Latin la Paris, colonia artiștilor de la Barbizon, îndrăgește pădurea de la Fontainebleau. În 1876 întâlnește aici o americană, pe Fanny Van de Grift Osbourne, femeie căsătorită și cu doi copii. La vârsta de 25 de ani, Stevenson se îndrăgostește de această doamnă cu 11 ani mai vârstnică, mamă a unei fiice de 17 ani.

În Franța, Stevenson este un turist autentic; plutește, în canoe, pe canalurile și râurile dintre Anvers și Pontoise; cu un măgar și un sac de dormit, confecționat după propriile indicații, cutreieră prin munții Ceveni. Notează impresiile de călătorie și le publică;

astfel, în 1878, apare prima sa carte, *O călătorie pe continent*, iar un an mai târziu, *Plimbări cu măgarul prin Ceveni*, volum dedicat lui Sidney Colvin.

Fanny Osbourne plecase în California. Stevenson află că este nefericită, bolnavă și părăsită de soț. În ciuda sfaturilor date de prieteni și – din nou – în dezacord cu familia, deci, practic, lipsit de mijloace de existență, Stevenson traversează Atlanticul pe un vas de emigranți; plătește o cabină de clasa a II-a ca să poată dispune de o masă de scris și tot timpul călătoriei își notează impresiile despre oamenii și viața de pe bord. Ajuns în America, scriitorul își continuă călătoria pe uscat, într-un tren de emigranți, în condiții care îi zdruncină sănătatea. Se căsătorește cu Fanny Osbourne în mai 1880; apoi pleacă împreună pe munte, lângă o fostă mină de argint, de multă vreme lăsată în părăsire.

Din notele călătoriei peste Atlantic se încheagă volumul *Emigrantul amator*, care este acceptat spre publicare de un editor; autorul primise și banii, dar la întoarcerea în Anglia este convins de tatăl său să împiedice publicarea volumului, îi înapoiază editorului banii și retrace cartea. *Emigrantul amator* avea să apară postum, în 1895. În 1885 Stevenson va publica notele scurtului popas de munte, lângă mina părăsită (*Silverado Squatters*), iar în 1892 notele călătoriei cu trenul de emigranți (*De-a lungul câmpurilor*).

În toamna anului 1880 revine în Scoția cu soția sa și fiul acesteia, Lloyd. Părinții scriitorului o îndrăgesc pe Fanny.

Urmează o perioadă grea pentru sănătatea lui Stevenson; încearcă să și-o refacă în Elveția, la Davos, ori în sudul Franței. Etapa de suferință fizică coincide însă cu una de rodnică activitate creatoare. În 1881 publică primul volum de eseuri, *Virginibus Puerisque*; acesta este urmat de un al doilea, *Studii despre ființe și cărți cunoscute*. Începând din octombrie 1881 apare, sub formă de foileton, într-un periodic pentru tineret, *Comoara din insulă*, romanul de aventuri care îi aduce notorietatea. În 1884 avea să fie publicat în volum. Stevenson a început romanul în joacă: pentru a-l distra pe Lloyd, fiul soției sale, desenase harta unei insule

imaginare, „Insula comorii“; alături de ea, o altă insuliță se numea, pitoresc, „Insula scheletelor“. Denumirile fuseseră date la întâmplare; dar când inventează pentru băiat o poveste potrivită cu harta, ele cer o justificare. Lloyd era un copil; și pentru că „mai romantic decât un copil nu este nimeni“, Stevenson întrebuițează în construcția sa fantezistă cuburi din cutiile scriitorilor romantici. Ca în *Cărăbușul de aur* este căutată o comoară îngropată de un căpitan de pirați; tot ca în Poe, oamenii care au săpat groapa au fost uciși, iar cadavrele lor folosite drept indicatoare pentru regăsirea locului; monezi provenite din diferite epoci alcătuiesc comoarele ambilor autori. Dar harta, cu posibilitățile ei infinite de sugestie, rămâne izvorul principal de inspirație; iar elanul tineresc și puritatea eroului-copil Jim Hawkins întregesc farmecul acestei cărți devenite model clasic al romanului de aventuri.

Călătorind pe continent pentru a-și îngriji plămâni, Stevenson trece de la atmosfera scoțiană, aspră și întunecată, la clima blândă mediteraneană. Contactul cu două medii atât de diferite aduce parcă în opera sa două unde deosebite: pe de o parte, fantezia lui generează forme bizare, supranaturale și apăsătoare, ca în nuvelele *Ciudatul caz al doctorului Jekyll și al domnului Hyde* (1886), *Băieții veseli* (1886), *Markheim și Otalla*, în *Noile nopți arabe* (1882) sau în *Alte nopți arabe* (1885), pe de altă parte. Imaginația i se întoarce spre trecut, robustă, voioasă și optimistă, când reînvie istoria Angliei, sau aeriană și surâzătoare când se oprește la anii îndepărtați ai propriei sale copilării (*Culegerea de poezii Grădina de versuri a copiilor* – 1885).

Între 1881 și 1887 se definește și se impune personalitatea literară a lui Stevenson. *Comoara din insulă* îl scosese din anonim; *Ciudatul caz al doctorului Jekyll* îi aduce popularitatea.

Clima Angliei era nocivă pentru plămâni lui Stevenson. După pierderea tatălui, scriitorul părăsește țara. În 1877 pleacă în America împreună cu mama, soția și fiul său vitreg. Nu mai este pasagerul unui vas de emigranți, călătorul anonim lipsit de mijloace care, cu 8 ani în urmă, îndurase frigul și foamea pe aceleași meleaguri. Cărțile lui, mai populare în America decât în Anglia, îl

transformaseră într-un fel de vedetă; i se cer interviuri, este solicitat să colaboreze la diverse publicații.

Stevenson se stabilește în munții Adirondack, unde scrie câteva eseuri remarcabile și începe romanul *Seniorul de Ballantrae*. În iunie 1888 părăsește continentul american și se îndreaptă spre Australia. În cele 18 luni petrecute în călătoria pe ocean Stevenson termină romanul început în America. În octombrie 1890 se fixează definitiv în arhipelagul Samoa, la Vailima, unde cumpără un mic domeniu la poalele muntelui Vaea. Se împrietenește cu băștinașii; aceștia îi zic *Tusitala*, „cel ce spune povești“.

În insulele Pacificului, Stevenson pare a fi găsit ceea ce căuta: soare, mare, păduri – pentru trupul său fragil; autenticitate omenească – pentru suflet. Continuă să scrie. Se trezește în zorii zilei și se apucă imediat de lucru. Scria tot timpul și oriunde. Dar nu a avut timp să termine ultimul său roman – *Weir din Hermiston* – pe care îl dicta fiicei sale vitrege, Isabella. În 1894, o hemoragie cerebrală l-a răpus în două ore. Băștinașii l-au îngropat pe vârful muntelui Vaea.

Lucian Pricop